

ЗАСНОВАНА 21 КВІТНЯ 1927 РОКУ

КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК

ВИХОДИТЬ ЩОТИЖНЯ

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Безкоштовно

27 жовтня 2011 року

№35 (2967)

До 100-річчя видатного ракетобудівника М.К.Янгеля

25 жовтня 2011 р. виповнилося 100 років з дня народження Михайла Кузьмича Янгеля – видатного конструктора ракетно-космічних систем, академіка АН УРСР і СРСР, лауреата Ленінської та Державної премій СРСР, двічі Героя Соціалістичної Праці. Завдяки ракетам, розробленим під керівництвом М.К.Янгеля, СРСР досягнув стратегічного паритету зі США, уклав договори про обмеження протиракетної оборони і стратегічних наступальних озброєнь. А спадок, залишений М.К.Янгелем, а це передусім Південний машинобудівний завод у Дніпропетровську, забезпечив Україні місце в колі космічних держав (докладніше про М.К.Янгеля див. на стор.3).

Відповідно до Указу Президента України від 08.04.2011 р. №412 "Про відзначення 100-річчя від дня народження Михайла Янгеля" та розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.04.2011 р. №318-р. у нашій країні відбулася низка заходів, присвячених шануванню видатного вченого та інженера.

Одним з цих заходів були наукові читання, що пройшли 13 жовтня у Науково-технічній бібліотеці НТУУ "КПІ" ім. Г.І.Денисенка. У читаннях узяли участь президент НАН України академік Б.С.Патон, член президії Національної академії наук України академік В.П.Горбулін, радник голови Національного космічного агентства України Е.І.Кузнецов, перший льотчик-космонавт незалежної України Л.К.Каденюк, заступник головного конструктора ДП "КБ "Південне" ім. М.К. Янгеля" О.В.Новіков, головний конструктор ОКБ з розробки ракетних двигунів на твердому паливі В.І.Кукушкін, академік НАН України, директор Головної астрономічної обсерваторії Я.С.Яцків, ректор Дніпропетровського національного університету ім. Олеся Гончара М.В.Поляков, директор Інституту космічних

М.Згуровський відкриває читання

досліджень НАН України О.П.Федоров, директор Аерокосмічного інституту Національного авіаційного університету В.М.Шмаров, генеральний директор Національного центру аерокосмічної освіти молоді України ім. О.М.Макарова В.В. Хуторний, голова правління УМАКО "Сузір'я"

Виступає Б.С.Патон

О.В.Петров, ветерани космодромів Байконур, Плесецьк, Капустин Яр, представники підприємств Києва, викладачі, працівники та студенти НТУУ "КПІ" і Національного авіаційного університету, члени Малої академії наук.

Читання відкрив ректор НТУУ "КПІ" М.Згуровський, який представив учасників заходу. Вступне слово про академіка М.К.Янгеля та значення

його діяльності для ракетно-космічної галузі України сказав президент НАН України Б.С.Патон. Учасників привітав радник голови НКАУ Е.І.Кузнецов, а доповіді про життя і діяльність видатного ракетобудівника зробили академік НАН України В.П.Горбулін, заступник головного конструктора ДП "КБ "Південне" ім.М.К.Янгеля" з наукової та навчальної роботи професор О.В.Новіков, головний конструктор ракетних двигунів на твердому паливі, професор В.І.Кукушкін, виконавчий директор Аерокосмічного товариства України к.т.н. В.Ф.Фролов.

Мабуть, найцікавішим у доповідях були особисті спогади про М.К.Янгеля людей, які з ним колись працювали чи співпрацювали. Присутні не могли не помітити, з якою теплою вони говорили про М.К.Янгеля.

Академік Б.С.Патон підкреслив, що М.К.Янгель високо цінував науку і співпрацю з ученими АН УРСР. Завдяки його ініціативі створювалися новітні напрями наукових досліджень, відкривалися нові кафедри в різних ВНЗ.

Професор О.В.Новіков підкреслив високий творчий потенціал М.К.Янгеля, відмітив, що це була людина, яка суттєво вплинула на історію ХХ сторіччя. Він був людиною високих ділових і моральних якостей. Його девізом були слова: "Служити народу, Батьківщині – це не тільки обов'язок, а й сенс життя".

М.К.Янгель – людина, життя якої має бути прикладом для наслідування. Він був великим організатором, зумів поставити роботу так, що нові конструкції відразу йшли в серійне виробництво, що дозволяло суттєво скоротити терміни розробок і постановки ракет на озброєння. Багато ідей М.К.Янгеля реалізуються і сьогодні, що дозволяє ДП "КБ "Південне" ім.М.К.Янгеля" бути лідером у багатьох напрямках розвитку ракетно-космічної техніки.

Професор В.І.Кукушкін почав працювати з М.К.Янгелем зразу після закінчення Московського авіаційного інституту. Він підкреслив, що Янгель не боявся довіряти молоді великі і складні завдання, що дуже виховувало відповідальність і дозволяло молодим фахівцям стрімко зростати професійно. На завершення свого виступу проф. В.І.Кукушкін висловив впевненість у тому, що Україна, маючи ракети масою 20 тонн, може самостійно зі своєї території виводити на орбіту супутники масою до 150 кг, а також сподівання, що такі запуски будуть здійснюватися.

Загалом виступаючим вдалося не тільки всебічно висвітлити життєвий шлях і творчі здобутки великого інженера, організатора, керівника, а й відтворити перед слухачами живий образ великої людини.

М.Петренко

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

1 До 100-річчя
3 видатного ракетобудівника М.К.Янгеля

Конференція трудового колективу НТУУ "КПІ"

В.О.Гойжєвському – 90!

2

Викладач-дослідник М.А.Скулиш

HighMatTech-2011

Підсумки конкурсу молодих енергетиків

3 Обговорено проблеми музеїв ВНЗ

4 Замок Сент-Міклош

Зустріч з мандрівником А.Кротовим

Оголошення

КОНФЕРЕНЦІЯ ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ НТУУ "КПІ"

В.І.Молчанов відкриває конференцію

24 жовтня відбулася конференція трудового колективу НТУУ "КПІ". Основним питанням, яке було винесене на порядок денний, був розгляд і обговорення проекту Стратегії розвитку університету на 2011–2020 роки. Про концепцію цієї Стратегії та її основні напрями доповіли делегатам ректор НТУУ "КПІ" Михайло Згуровський. Про них ми вже повідомляли в матеріалі про зустріч ректора зі студентським активом (див. КП № 34 від 20 жовтня 2011 р. "М.Згуровський: "КПІ має стати острівцем інноваційних змін"), тож наразі докладно зупинятися на них не будемо. Зауважимо лише, що всі, хто виступив в обговоренні Стратегії, – вчений секретар університету Анатолій Мельниченко, декан інженерно-фізичного факультету, вчений секретар Асоціації ректорів вищих технічних навчальних закладів України Євген Панов; перший проректор університету Юрій Якименко; директор Механіко-машинобудівного інституту НТУУ "КПІ" Микола Бобир; директор Інституту енергозбереження та енергоменеджменту НТУУ "КПІ" Артур Праховник; голова Студентської ради університету Олег Десятов; проректор університету Геннадій Варламов – підтримали ідеологію та основні положення цього документа. Звісно, були й пропозиції щодо деяких доповнень, але вони лише уточнювали ті або інші його деталі. Тож остаточне рішення щодо затвердження Стратегії делегати вирішили ухвалювати на наступному засіданні конференції. Задля цього вони проголосували за те, щоб її не закривати, а лише зробити перерву в роботі на період, потрібний підрозділам університету для докладного ознайомлення з документом і підготовки пропозицій щодо його доповнення.

Закінчення на 3-й стор. ➔

ВІТАЄМО!

Василію Олександровичу Гойжевському – 90!

20 жовтня 2011 року виповнилося 90 років талановитому вченому і педагогу, кандидату технічних наук, доценту, ветерану Великої Вітчизняної війни, декану радіотехнічного факультету (1970-1973 рр.) Василію Олександровичу Гойжевському.

Василь Олександрович народився на Київщині у сім'ї лісничого. Після закінчення середньої школи у м. Києві він вступив на перший курс спецфакультету Київського політехнічного інституту. Але навчання було перервано війною. Молодим юнаком Василь Олександрович захищав Батьківщину. За бойові заслуги нагороджений трьома орденами і шістьма медалями.

Після закінчення війни Василь Олександрович повертається до навчання на радіотехнічний факультет Київського політехнічного, який закінчує у 1948 р. Потім навчання в аспірантурі, після закінчення якої з 1951 р. працює на кафедрі теоретичних основ радіотехніки КПІ на посадах асистента (1951-1958) і доцента. У 1956 р. захищає кандидатську дисертацію. Заслужений викладач НТУУ "КПІ".

Під час роботи на кафедрі розробив основні лекційні курси: "Теорія електромагнітного поля", "Поширення радіохвиль", "Конструювання НВЧ пристроїв". Хороша методична підготовка цих курсів і нетрадиційна манера викладання дисциплін забезпечували високий рівень розуміння радіотехнічних процесів студентами не лише під час навчання, а й протягом наступної інженерної і наукової діяльності.

Василь Олександрович Гойжевський – засновник і науковий керівник (1959-1984 рр.) лабораторії фазових радіовимірних пристроїв і систем. Основні напрямки його наукових досліджень – методи надвисокочастотної і імпуль-

сної фазометрії, фазові радіовимірні системи і комплекси. За рішеннями директивних органів під його науковим керівництвом виконано 15 науково-дослідних робіт, що були спрямовані на створення радіовимірних систем, які за своїми технічними характеристиками не мали аналогів. Автор більше 75 наукових і методичних праць, співавтор монографії. Підготував 17 кандидатів наук, троє з яких стали докторами наук.

З 1970 по 1973 рр. Василь Олександрович – декан радіотехнічного факультету. Завдяки його організаційній роботі було удвічі збільшено контингент студентів радіотехнічного факультету. Він також є одним із фундаторів кафедри конструювання і виробництва радіоапаратури.

В. О. Гойжевський брав активну участь у громадській роботі. Протягом 1961-1962 рр. він заступник голови, а у 1962-1964 рр. – голова місцевому КПІ. З його ініціативи було розпочато будівництво пансіонату "Сосновий" на березі Дніпра біля Трипілля.

Василію Олександровичу притаманні любов до радіотехніки, талант наукового робітника і керівника, яскравий педагогічний хист. В. О. Гойжевський хороший сім'янин, небадижа і доброзичлива людина, яка поєднує вимогливість з високим ступенем демократичності, яка завжди була і залишається відвертою, щирою і відкритою для колег і учнів.

Вітаємо Вас, Василію Олександровичу, зі славним ювілеєм, бажаємо міцного здоров'я, сімейного щастя, радості життя протягом багатьох років!

Колеги,
кафедра теоретичних основ радіотехніки

Конференція з високих технологій

Виступає академік НАН України В.В. Скороход

III Міжнародна конференція з високих технологій у матеріалознавстві HighMatTech-2011 пройшла в НТУУ "КПІ" з 3 по 7 жовтня. Її організаторами виступили Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, НАН України, НТУУ "КПІ", Інститут проблем матеріалознавства ім. І.М.Францевича НАН України та ін.

Конференція була присвячена 100-річчю від дня народження видатного вченого в галузі фізико-хімічного матеріалознавства академіка Національної академії наук України Валентина Никифоровича Сременка (1911-1992). В.Н.Сременко – один з фундаторів Інституту проблем матеріалознавства Національної академії наук України, засновник та беззмінний керівник відділу фізичної хімії та неорганічних матеріалів (1955-1987) у цьому інституті. Його роботи і сьогодні активно розвиваються численними учнями. Виконані ним і його учнями фундаментальні теоретичні та експериментальні дослідження присвячені широкому колу проблем, вирішення яких потребує першочергової уваги під час розробки нових матеріалів та технологій: фазові рівноваги, термодинаміка металевих сплавів у широкому інтервалі тем-

ператур, капілярні та контактні властивості металевих розплавів. Отриманий в результаті цих досліджень значний масив нової інформації про фундаментальні властивості соєнь систем, які охоплюють практично всі метали періодичної системи, відображено в більш ніж 600 наукових працях. Ці дані увійшли до світової довідкової літератури та є важливою фізико-хімічною основою сучасного матеріалознавства. На засіданні 4 жовтня, окрім наукових доповідей, зі спогадами про життєвий шлях і науково-організаційну діяльність В.Н.Сременка виступили його учні.

Спеціальне засідання конференції (6 жовтня) було присвячено науково-організаційній та комерційній підтримці досліджень у сучасному матеріалознавстві: міжнародне співробітництво, розробка прогнозів, інформаційне забезпечення робіт, практична реалізація результатів, інноваційна політика та ін.

У конференції взяли участь близько 320 провідних фахівців та вчених з 19 країн світу (Азербайджану, Вірменії, Австрії, Білорусі, Угорщини, Грузії, Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії, Ізраїлю, Канади, Латвії, Литви, Молдови, Німеччини, Польщі, Російської Федерації, Словаччини, США, Чехії, Туреччини, Франції, Японії). Дослідження науковців НТУУ "КПІ" були представлені практично на всіх секціях конференції, вони виступили переважно з доповідями, які стосувалися порошкової металургії, фундаментальних основ сучасного матеріалознавства, проблем створення кераміки функціонального та конструкційного призначення, інженерії поверхні, надміцних та надтвердих композиційних інструментальних матеріалів, наноматеріалознавства. У вітальному слові чл.-кор. НАН України проректор з міжнародних зв'язків, завідувач кафедри фізики металів С.І.Сидоренко означив учасників та гостей конференції з історією та сьогоденням Київської політехніки.

Проведення міжнародної конференції HighMatTech-2011 сприяло обміну інформацією та науковими результатами, в тому числі розширенню участі вчених НТУУ "КПІ" у міжнародних та європейських програмах, зокрема в 7-й Рамковій програмі ЄС, входженню у світовий науковий простір, налагодженню зв'язків між вченими-матеріалознавцями та промисловими підприємствами, а також зануренню студентів у науково-дослідну роботу.

О. Юркова

ВИКЛАДАЧІ-ДОСЛІДНИКИ

Доцент кафедри інформаційно-телекомунікаційних мереж ІТС Марія Анатоліївна Скулиш є переможцем університетського конкурсу "Молодий викладач-дослідник 2010". Вона вихованка КПІ і своє майбутнє пов'язує з Київською політехнікою. Марія Анатоліївна люб'язно погодилася поспілкуватися з кореспондентом "КПІ" та розповісти про себе.

Її дитинство та шкільні роки пройшли у м. Севастополь. Кажуть, життя коротке і прожити його треба в Криму. Але потяг до знань виявився сильнішим та привів її до Києва: у 1999 р. М.Скулиш стала першокурсницею фізико-технічного інституту НТУУ "КПІ". Неповторна фізтехівська атмосфера захопила дівчину, та найбільше їй подобалися лекції проф. Л.С.Глоби з дисципліни "Бази даних". Тож починаючи з 3-го курсу вона поринає у світ наукового пізнання: магістратура, аспірантура, захист дисертації, і нарешті в 2010 р. – присудження наукового ступеня кандидата технічних наук за спеціальністю "Телекомунікаційні системи та мережі".

– Існує думка, що займатися наукою в Україні безперспективно. Як Вам вдається підтримувати власну зацікавленість до наукових досліджень та отримувати вагомий результат?

Щастя – в улюбленій роботі

Марія Скулиш

– На мій погляд, життя людини сповнене цікавими подіями та спостереженнями, які просто гріх не сприйняти та не виразити у власній праці. Шлях дослідника – це можливість висловлювати свою думку про актуальні питання науки, ставити та розв'язувати складні задачі. Наука покликана створювати поняттєву мережу, в якій опис недостатніх знань вже не буде складною справою. Вважаю, що завдання науковця – визначити актуальні напрями розвитку практики, формалізувати задачі наукового пізнання, запропонувати шляхи їх розв'язку.

Сьогодні в Україні спостерігається перебудова наукового простору. Високопосадовці ще не визначилися, як організувати атестацію наукових працівників, великий бізнес ще не налагодив плідної співпраці з науковими інститутами, але я впевнена, що ці проблеми будуть розв'язані. Думаю, необхідно розробити програму розвитку науки в Україні. Оскільки значна частина наукових напрямів, не затребуваних сьогодні, можуть дати свої плоди в майбутньому.

– Як навчання в КПІ сприяло Вашому науковому становленню?

– Нам пощастило зростати в стінах відомого ВНЗ. Тут створено творче наукове середовище, біля витоків якого стояли ще засновники Київського політехнічного і яке за понад сто років трансформувалося у всесвітньо відомі наукові школи. Тож атмосфера наукового пошуку і причетності до справ, започаткованих великими попередниками, не могла не передатися нам, молодим студентам. Приємно, що в університеті регулярно організуються численні конференції, семінари, школи підвищення кваліфікації для студентів та викладачів, налагоджено співпрацю із закордонними інститутами.

У дитинстві в мене не було кумирів, та сьогодні прикладом є робота наставників і колег: директора ІТС чл.-кор. НАНУ М.Ю.Ільченка, зав. кафедри ІТС проф. Л.С.Глоби, доцентів М.О.Алексєєва та М.Ю.Тернового, які неодноразово перемагали в конкурсі "Молодий викладач-дослідник", та ін.

– Над чим працюєте нині?

– Мої наукові інтереси – це дослідження та оптимізація роботи комутаційних центрів. Люди створюють інформацію, а ми зі студентами намагаємося винайти спосіб її передачі через обмежений технічний ресурс комунікаційних мереж. Ще один науковий напрям моєї роботи – питання безпеки інформації в телекомунікаційних мережах. На жаль, не вся інформація може бути відкритою, тому доводиться дбати про її захист в інформаційному просторі.

– Студенти – народ цікавий і часто непередбачуваний. Як знаходите спільну мову?

– Так повелося, що для мене першочерговим є питання свободи: вибору напрямку праці, пересувань, спілкування. Все це я знаходжу у викладацькій та науковій роботі. Сьогодні немає меж для пізнавальної праці: глобалізація інформаційних ресурсів дозволяє моєї роботі – питанню безпеки інформації в телекомунікаційних мережах. На жаль, не вся інформація може бути відкритою, тому доводиться дбати про її захист в інформаційному просторі.

Однією з найбільших винагород для викладача є любов студентів, коли бачиш інтерес до своїх лекцій, коли вони хочуть під твоїм керівництвом писати дипломні роботи. В такі моменти хочеться працювати, навіть якщо за це виплати не будуть платити грошей, тому що любов до своєї роботи – це запорука щасливого життя!

Підготувала Н.Вдовенко

Студенти ТЕФ – переможці конкурсу молодих енергетиків

Підбито підсумки конкурсу науково-практичних робіт на тему "Атомна енергетика" серед студентів спеціальностей "Ядерна промисловість і атомна енергетика" денної форми навчання профільних ВНЗ України. Переможцями конкурсу стали студенти теплоенергетичного факультету Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут": Роман Глушенков (керівник – доц., к.т.н. А.Ф.Васильєв); Владислав Соловйов (керівник – проф., к.т.н. С.В.Широков); Олександр Тарановський (керівник – проф., д.т.н. А.В.Носовський); Василь Заєць (керівник – проф., к.т.н. С.В.Широков). Конкурс був організований за підтримки Паливної компанії "ТВЕЛ" і ДП НАЕК "Енергоатом".

У конкурсі взяли участь більше 50 студентів з Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут" (теплоенергетичний факультет), Севастопольського національного університету ядерної енергетики і промисловості, Одеського національного політехнічного університету (кафедра АЕС).

На першому етапі від кожного ВНЗ було відібрано по 7 найкращих робіт. 22 вересня журі

конкурсу розглянуло представлені студентські проекти і запропонувало для захисту по 4 кращі роботи від кожного ВНЗ.

Лейтмотивом більшості робіт стала тема забезпечення безпеки при роботі АЕС і їх робота в нештатних умовах. Їм були присвячені проекти: "Обеспечение водородной взрывозащиты на АЭС Украины", "Исследование изменения температурного поля в ТВЭЛ перед его расплавлением на АЭС Фукусима-1", "Метод управления рисками при регулировании безопасности атомных электростанций".

Лекцію про поточний стан і перспективи розвитку ядерного палива для реакторів ВВЕР студентам-переможцям прочитав заступник виконавчого директора дирекції з науково-технічної діяльності ПК "ТВЕЛ" Володимир Молчанов.

"Ми дуже задоволені результатами конкурсу. Незважаючи на перший рік проведення, він

завоював широку популярність серед студентів. ПК "ТВЕЛ" і ДП НАЕК "Енергоатом" провадили його з метою активізації науково-дослідної діяльності в студентському середовищі, а також для підтримки і заохочення обдарованих студентів – майбутніх фахівців в українській атомній енергетиці, – відмітив В.Мол-

чанов. – Подібні конкурси також важливі для зміцнення українсько-російського співробітництва в атомній галузі".

Представники ВНЗ одностайно підтримали пропозицію організаторів зробити подібний конкурс щорічним. "Захід викликав найбільш жвавий інтерес у наших студентів, – відмітив доцент кафедри атомних електростанцій Одеського національного політехнічного університету Олег Зотєєв. – Кожен старався і викладався до кінця, готуючи свою роботу. Мені здається, за час конкурсу всі його учасники значно зросли і набули багато цінних знань".

Після підбиття підсумків конкурсу переможцям за 1-ше та 2-ге місце були вручені Apple MacBook і iPad відповідно, за 3-тє і 4-те – ноутбуки Acer Aspire і планшетні комп'ютери.

Не оминули організатори увагою й інших учасників конкурсу. За активну участь у науково-дослідній діяльності в галузі атомної енергетики всі вони нагороджені цінними подарунками.

Вадим Кондратюк,
аспірант, асистент каф. АЕС і ІТФ

ТВОРЕЦЬ РАКЕТНО-ЯДЕРНОГО ЩИТА

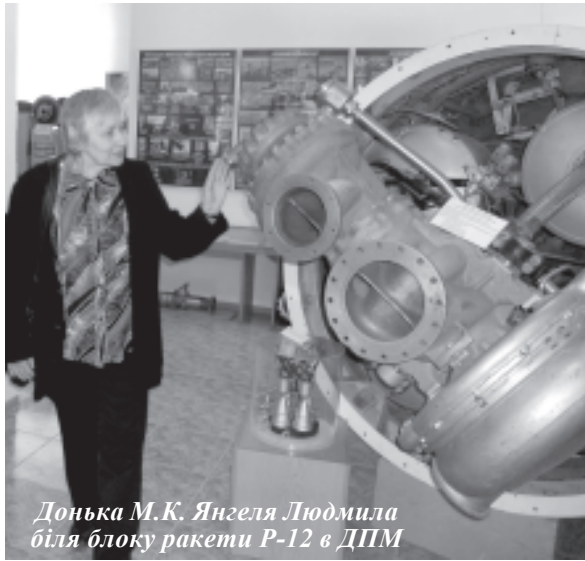
До 100-річчя з дня народження Михайла Кузьмича Янгеля

М.К. Янгель

Михайло Янгель народився 25 жовтня 1911 р. у с. Зиряново Нижньо-Ілімського району Іркутської області в багатодітній сім'ї. У його батьків – Кузьми Лаврентійовича і Анни Павлівни – було 12 дітей. Михайло був шостою дитиною.

Батьки, самі неписьменні, намагалися дати дітям освіту. У рідному селі Михайло закінчив початкову школу (три класи). Школа розміщувалася у звичайній селянській хаті. В одній кімнаті жив учитель, у другій одночасно навчалися учні всіх трьох класів. Потім Михайло жив у бабусі в Нижнісілімську, де закінчив четвертий і п'ятий класи. Восени 1924 р. 13-річний Михайло замість школи разом з батьком вирушив за двісті кілометрів від рідного села у тайгу полювати на хутрового звіра.

Донька М.К. Янгеля Людмила біля блоку ракети Р-12 в ДПМ

Повернувшись тільки в лютому. Наступний навчальний рік навчався в Куйтуні, де жив у тітці. Влітку 1926 р. він поїхав у Москву до старшого брата Костянтина – студента Гірничої академії. Михайло навчається у сьомому класі, а після занять працює рознощиком у друкарні. Щоб заощадити гроші, які видавали на трамвай, ходив пішки, зате, як з гордістю згадував пізніше, Москву вивчив і вздовж, і поперек. Закінчивши сьомий клас, Михайло переїхав у м. Красноармійськ Московської області, де два роки навчався у фабрично-заводському училищі (ФЗУ) при ткацькій фабриці. Після училища два роки працював на цій фабриці помічником майстра.

Фабрика випускала тканину для обшивки літаків – перкаль, там часто бували льотчики, і Михайло став мріяти про авіацію.

У 1931 р. за путівкою комсомолу М.К.Янгеля було направлено на навчання до Московського авіаційного інституту (МАІ). Навчаючись на останньому курсі, він почав працювати в КБ Миколи Миколайовича Полікарпова – "короля винищувачів" того часу. Під керівництвом Полікарпова виконав дипломний проект на тему "Висотний винищувач з герметичною кабіною". Пізніше М.К.Янгель писав: "Техніку я вивчав в МАІ, але справжню школу інженерного мистецтва та колективної творчості пройшов у конструкторському бюро М.М.Полікарпова".

У 1938 р. для ознайомлення із загальним рівнем розвитку американської техніки та досвідом роботи американських фірм М.К.Янгель сім місяців перебував у відрядженні у США. Після закінчення відрядження його було призначено помічником головного конструктора. КБ розробляло новий винищувач І-180, який повинен перевершувати найновіші винищувачі за всіма параметрами: швидкістю, маневреністю, озброєнням.

У грудні 1938 р. на М.К.Янгеля було зведено наклеп. Буцімто він – син куркуля, який зі зброєю переходить у тайзі. М.М.Полікарпов надав М.К.Янгелю відпустку, і той поїхав за п'ять тисяч кілометрів у рідне село за документами, які мали спростувати цей наклеп. Поїздка була дуже непростю. Досить сказати, що довелось у грудні на човні перепливати річку Ангари шириною один кілометр з дуже сильною течією.

Під час Великої Вітчизняної війни М.К.Янгель працював начальником цеху авіаційного заводу. Робота була дуже напруженою. Бувало, він кілька діб не полишав цеху.

У 1944 р. М.К.Янгель працював заступником головного інженера в ОКБ А.І.Мікояна, у 1945 р. – провідним інженером в КБ В.М.Ясінцева, у 1946-1948 рр. – в апараті Міністерства авіаційної промисловості, де координував роботи з розвитку літакобудування. У 1950 р. М.К.Янгель закінчив з відзнакою Академію авіаційної промисловості СРСР, і його призначили начальником відділу в КБ С.П.Корольова. Він бере участь у розробці ракет Р-5, Р-7, Р-11. У 1952 р. М.К.Янгеля призначили ди-

ректором НДІ-88, до складу якого входило КБ С.П.Корольова, а пізніше – його головним інженером.

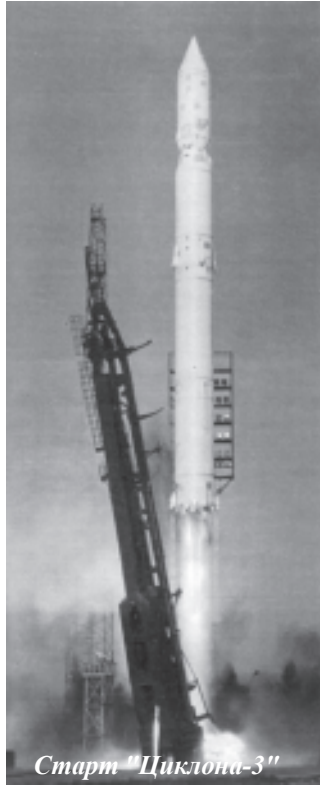
У 1954 р. М.К.Янгель призначається начальником і Головним конструктором Особливого конструкторського бюро 586 у м. Дніпропетровську. У новоствореному КБ розпочалися розробки ракет з двигунами на паливі з компонентами, що мають високу температуру кипіння, і автономну систему керування.

22 червня 1957 р. на полігоні Капустин Яр було здійснено успішний пуск стратегічної ракети Р-12 з дальністю польоту до 2000 км. У 1959 р. цю ракету прийняли на озброєння. Р-12 стала ефективним засобом оборони країни в роки холодної війни. На основі цієї ракети були створені ракетні війська стратегічного призначення (РВСР), першим головою яких був маршал М.І.Недєлін. Саме ракета Р-12 була вирішальним фактором ядерного стримування під час Карибської кризи. До речі, перший ступінь ракети Р-12 (рухова установка з камерами згоряння) експонується у Державному політехнічному музею при НТУУ "КПІ".

У 1960-1963 рр. були розроблені і здані на озброєння ракетні комплекси з ракетами Р-14 і Р-16.

Зусиллями М.К.Янгеля була створена потужна ракетобудівна кооперація організацій розробників і виробників з багатьох промислових галузей СРСР.

У період з 1963 по 1968 рр. під керівництвом М.К.Янгеля були розроблені стратегічні комплекси Р-36 (8К67, 8К69). Комплекси оснащувалися рідинними ракетами, що гарантувало тривалість бойового чергування в заправленому стані протягом семи з половиною років. Орбітальна головна частина, що виводилася на низьковисотні орбіти, могла з'явитися над ціллю з будь-якого напрямку, що унеможливило її ураження технічними засобами ПРО. Саме це змусило США

Старт "Циклона-3"

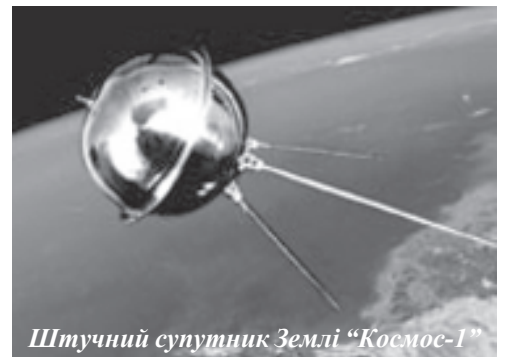

Бойова балістична ракета Р-16

піти на переговори про скорочення ядерних озброєнь, і саме в цьому полягає найбільша заслуга М.К.Янгеля.

З початку 60-х років фірма М.К.Янгеля перетворюється з суто ракетної на ракетно-космічну. У 1962 р. ракета-носії 63С1 ("Космос") вивела на орбіту штучний супутник Землі ДС-1 (дніпропетровський супутник) – "Космос-1". Пізніше носій "Космос" виводив на орбіту радянські, французькі, індійські супутники. У Дніпропетровську на замовлення КБ С.П.Корольова була створена кабіна для посадки космонавта на Місяць і повернення на орбітальний корабель.

М.К.Янгель розгорнув роботи по ракетних комплексах третього покоління МР-УР100 (15А15), МР-УР100 УТТХ (15А16), Р-36М (15А14) – славнозвісна "Сатана", яку США включили першою на знищення при підписанні договору про роззброєння.

Штучний супутник Землі "Космос-1"

У наступні роки КБ "Південне", розвиваючи доробок першого головного конструктора М.К.Янгеля, забезпечило створення та виведення на бойове чергування ракетних комплексів четвертого покоління: комплекс Р-36М2 з важкою ракетою "Воевода", стаціонарний 15Ж60 і залізничний 15Ж61. Вони і сьогодні є вершиною досконалості сучасного світового ракетобудування. Створені на базі бойових ракет космічні носії "Космос", "Інтеркосмос", "Циклон-2", "Циклон-3", "Зеніт" набули широкого міжнародного значення.

Успішна діяльність М.К.Янгеля обумовлювала його високим творчим потенціалом. Він був людиною високих моральних та ділових якостей. Його вирізняла здатність мислити масштабно, чітко бачити перспективу.

Діяльність М.К.Янгеля була високо оцінена країною. Він двічі Герой Соціалістичної Праці (1959 р., 1961 р.), лауреат Ленінської (1960 р.) і Державної (1967 р.) премій, академік Академії наук Української РСР (1961 р.), академік Академії наук СРСР (1966 р.), доктор технічних наук (1960 р.). Його іменем названо школи і вулиці в Києві, Дніпропетровську, Москві. Його ім'я носять пік на Памірі, кратер на Місяці, створене ним КБ "Південне".

А.С.Болтенко,
зав. відділу авіації та космонавтики ДПМ при НТУУ "КПІ",
заслужений випробувач Байконуру

КОНФЕРЕНЦІЯ ТРУДОВОГО КОЛЕКТИВУ НТУУ "КПІ"

Продовження. Початок на 1-й стор.

Утім, усі без винятку виступи були присвячені не лише обговоренню положень Стратегії, але й питанню, чи всі вони будуть втілені в життя. Ніхто не приховував і причин своїх сумнівів. Вони викликані невизначеністю ситуації, що виникла через те, що термін контракту нинішнього ректора НТУУ "КПІ" Михайла Згуровського 31 жовтня добігає кінця, а Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України й досі не оголосило конкурсу на зайняття посади ректора. Це означає, що на невизначений строк в університеті може з'явитися в.о. ректора, рішення та дії якого залежатимуть не від волі багатотисячного колективу політехніків (як це й передбачено чинним законодавством про вищу школу), а від очільників міністерства. Тобто, на процес управління життєдіяльністю і розвитком найвідомішого технічного університету країни з 1 листопада впливатимуть суто суб'єктивні чинники. Якщо, ясна річ, виконуючим обов'язки МОНМС не призначити нині діючого ректора й не оголосить відповідно до законодавства конкурсу на цю посаду. Ситуація вже викликала напругу і занепокоєння колективу, що не може не впливати на його освітню і наукову діяльність.

Тож за наведені нижче постанови делегати проголосували одностайно.

Інф. "КПІ"

Постанова конференції трудового колективу НТУУ "КПІ" від 24 жовтня 2011 р. по першому питанню порядку денного

Заслухавши та обговоривши виступ ректора університету М.З. Згуровського про стратегію розвитку НТУУ "КПІ" на 2011-2020 роки, конференція трудового колективу НТУУ "КПІ" постановляє:

1. Стратегію розвитку НТУУ "КПІ" на 2011-2020 роки схвалити.
2. Врахувавши значущість стратегії розвитку університету, необхідність її всебічного обговорення у трудових колективах структурних підрозділів, оголосити і вважати дану конференцію 24.10.2011 р. першим етапом.
3. Отримані пропозиції та зауваження підрозділів врахувати у новій редакції стратегії, яку розглянути на наступному етапі конференції.

Постанова конференції трудового колективу НТУУ "КПІ" від 24 жовтня 2011 р. з другого питання порядку денного

1. Врахувавши позитивну оцінку діяльності чинного ректора НТУУ "КПІ" М.З. Згуровського і одностайне схвалення його діяльності на Конференції трудового колективу 12 вересня 2011 року, звертаємось до Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України з пропозицією оголосити конкурс на посаду ректора НТУУ "КПІ" та призначити М.З.Згуровського виконуючим обов'язки ректора НТУУ "КПІ" з 01 листопада 2011 року до моменту заключення контракту з новопризначеним ректором.
2. У випадку ігнорування Міністерством вищезазначеної пропозиції конференція трудового колективу НТУУ "КПІ" залишає за собою право захисту своїх інтересів відповідно до чинного законодавства України.

Університетські музеї: досвід та практика

6-7 жовтня 2011 р. відбулася Міжнародна науково-практична конференція "Університетські музеї: європейський досвід та українська практика", організаторами якої виступили Український комітет Міжнародної ради музеїв (ІСОМ України), КНУ ім. Тараса Шевченка, НТУУ "КПІ", Державний політехнічний музей при НТУУ "КПІ", НУ "Києво-Могилянська академія". Учасниками конференції були представники більш як тридцяти ВНЗ з різних регіонів України, а також науковці із закордонних університетів, зокрема Регенсбурзького університету (Німеччина), Римського "Ля Сапієнца" (Італія), з університету Луї Пастера у Страсбурзі і Паризького університету Південь XI (Франція), Єреванського державного університету (Вірменія), Московської архітектурної державної академії (Росія). Інформаційну підтримку заходу надавав Український центр розвитку музейної справи.

Переважаюча більшість провідних українських ВНЗ мають значні наукові і навчальні колекції, музеї власної історії або музейні комплекси з кількох різнопрофільних музеїв. Їх зібрання вражають розмаїттям колекцій і унікальністю експонатів, вони активно залучаються до наукових досліджень і навчальних програм, культурно-просвітницької і виховної роботи. Але ще залишаються проблеми в організації та забезпеченні діяльності цих музеїв. Досі не складено повний перелік таких музеїв і не проведено їх облік.

Інформація про їхню діяльність і склад колекцій майже відсутня не лише в засобах масової інформації, але й у спеціальній літературі. Більшість музеїв працює на громадських засадах, що часто призводить до закриття музеїв та втрати рідкісних колекцій. Ці проблеми потребують негайного вирішення, особливо в контексті сучасного розвитку європейської вищої освіти.

За час роботи конференції було проголошено і обговорено 55 доповідей, присвячених різним аспектам діяльності музеїв, які працюють у складі ВНЗ, відбувся обмін досвідом та ставилися питання, які потребують негайного вирішення, щодо організації музейної справи. Велике зацікавлення учасників викликала доповідь директора музею Н.В.Писаревської про організацію музейної справи в нашому університеті та дослідження, проведені в ДПМ, відвідини нашого музею, особливо відділу авіації та космонавтики.

У заключному слові президент Міжнародного комітету університетських музеїв і колекцій (UMAC) ІСОМ, директор Центру наук з університету Луї Пастера у Страсбурзі професор Хуго Дрейсе (Hugues Dreyse) відзначив високий професіоналізм співробітників музеїв ВНЗ України, висловив захоплення різноманітністю і багатством зібраних колекцій, побажав значних здобутків у подальшій роботі і висловив надію на успіхи у подальшій співпраці.

Л.С.Баїтцова,
м.н.с. ДПМ при НТУУ "КПІ"

Замок Сент-Міклош

Останнім часом серед студентів усе популярнішими стають подорожі за кордон: там вони отримують професійні знання, вивчають історію та культуру інших країн. Це дуже добре. Та іноді стає сумно, коли молоді люди добре орієнтуються в подіях, які відбувалися в Західній Європі, але мають слабе уявлення, чим же цікава українська земля. Сьогоднішня розповідь про замок Сент-Міклош, що в Чинадієво, поблизу Мукачева. Цікавим є вже те, що це перший в Україні замок, який держава віддала в оренду приватній особі. До нинішнього статусу палац йшов довго – і не нудним шляхом.

ЗАМОК ЛЮБОВІ

Перша згадка про замок датується 1450 роком: тоді барон Імре Перені отримав дозвіл на зведення фортеці біля шляху Хуст – Ужгород для захисту подорожніх. Недобудовану споруду придбав князь Михайл Телегді (за 22 тис. форинтів): звів палац, мешкав тут, його родина похована у підземеллі церкви Святого Миколая. У XVII ст. доля Сент-Міклоша пов'язана з князями Ракоці: у 1600-х рр. власником був правитель Трансильванії Ференц Ракоці Перший, потім палац перейшов до його дружини Ілони Зріні, згодом – до сина, Ференца Ракоці Другого, національного героя Угорщини. З 1729 р. маєток переходить володарям Мукачівської домонії Шенборнам, які користувалися ним понад два століття. Звичайно, роки лишили відбитки на стінах замку. У 1943 р. Державна комісія угорських пам'яток мистецтва дослідила та почала реставрацію фортеці, у повоєнні роки будівля використовувалася за різним призначенням і все більше руйнувалася, аж поки в 2001 р. держава не віддала замок в оренду місцевому художникові Йосипу Бартошу. Він став добрим ангелом-охоронцем споруди. На сьогодні замок став місцем паломництва українських та зарубіжних туристів, тут відбуваються культурні заходи, мистецькі пленери та виставки, концерти класичної музики. У відновлених приміщеннях першого поверху відкрили музей.

Замок Кохання – ось на що вирішив перетворити закарпатський митець цей маловідомий палац, адже в 1682 р. тут народилося найвеличніше кохання свого часу, яке змінило долю не тільки двох люблячих сердець, але й долю цілого народу. Вся Західна Європа затамувала подих стежила за подіями, що відбувалися в стінах замку. Ілона Зріні, а саме вона головна дійова особа тих подій, була високоосвіченою жінкою: володіла угорською, хорватською, чеською, словацькою, сербською, польською, німецькою, французькою мовами, старогрецькою та латинню. Добре знала математику, юриспруденцію, фортифікацію і балістику. Сімнадцять років виїшла

за князя Ференца I Ракоці і народила йому 3 дітей. Рід Ракоці був княжим з вельми королівськими амбіціями, на той час вони протистояли Габсбургам, а союзників шукали в Туреччині.

Ілона Зріні та Ференц Ракоці, мабуть, були щасливою парою, але свекруха Ілоні дісталася жаклива. Звали її Софія Баторі, і невістку вона зненавиділа чи не з першого погляду. Та, ніби за іронією долі, саме Ілона, коли овдовіла, успадкувала після смерті Софії її твердиню, мукачівський замок Паланок. Ілоні тоді було вже під 40, але вона залишалася блискучою красунею і невдовзі вдруге виїшла заміж за графа Імре Текелі, який був на 14 років молодшим. Саме в замку Сент-Міклош вони таємно зустрілися.

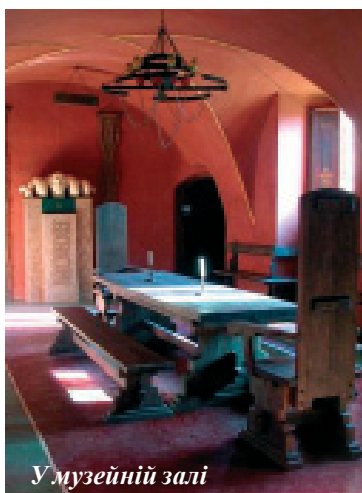
Що стосується політики, то тут прекрасна Ілона була послідовницею першого чоловіка: ворогувала з Габсбургами і прагнула знайти підтримку в Порті, куди граф Текелі – на той час ватажок повстанців – і виїхав з дипломатичною місією. Та переговори провалилися, коханий опинився в ув'язненні. Зразу ж Габсбурги відрядили дванадцятитисячне військо під командуванням генерала Енеаса Капрарі, щоб утихомирити непокірну княгиню та відібрати мукачівський замок. Цій силі Ілона змогла протиставити тільки 2 тис. гвардійців і кілька сотень селян. З цією жменькою захисників вона тримала облогу впродовж 3 років! Особисто віддавала накази, планувала вилазки, перевіряла пошти і дозори, лікувала поранених і готувала їжу. Та не обійшлося без підкупу і зради. Начальник канцелярії Антонін Обслон, кажуть, через нерозділене кохання до власниці замку чи то підробив листа від її чоловіка, чи то отруїв воду в колодязі, – одним словом, Ілона змушена була капітулювати. Завойовники позбавили її всякого статку, заборонили бачитися з дітьми, ув'язнили, а згодом вислали за межі Австро-Угорщини. Останні роки свого життя вона провела в Туреччині разом з чоловіком.

Фактично, це було жертвоприношення, Ілона Зріні принесла в жертву все заради свого кохання. І – свого народу. Нині в Угорщині трепетно зберігають пам'ять про цю незвичайну жінку. А замок Сент-Міклош вважають фортецею єднання, де відвідувачі присягаються у вірності одне одному, чоловіки просять руки своєї обранниці, все більше молодих пар проводять тут весільні церемонії, адже в середньовіччі було правилом укладати шлюби на культовій місці, яке ніби ставало запорукою щасливого подружнього життя. Утім, жодна з пар уже не стане першою, що укладе шлюб у Сент-Міклоші. Це утнув сам Йосип з Тетяною Петричкою – талановитою жінкою, відомою мисткинею-писанкаркою. Тетяна Бартош – єдина писанкарка, котра отримала авторське свідоцтво на виготовлення шкрябанок – проваривши кілька годин курячі яйця в цибулинні, вишкрябає на них малюнки загнутим лезом для гоління та голкою. На один витвір витрачає від тижня до місяця. У колекції, виставленій в замку, понад 10 робіт. Решту – роздарувала чи продала. Найвідоміші з робіт – копії картин Леонардо да Вінчі "Монна Ліза", Рембрандта "Портрет старої". Схоже, Тетяна є музою не тільки Йосипа, а й Сент-Міклоша – адже саме завдяки їй вони зустрілися і художник знайшов місце, що шукав усе життя, ну а палац отримав нового володаря, з яким прийшла й нова епоха.

Тож мандруючи Закарпаттям, завітайте до Чинадієва, побувайте в замку та познайомтеся з незвичайним подружжям. **Н.Єлизарова**

I. Зріні

У музейній залі

Роботи Т. Бартош

З далеких мандрів повернувся

Кілька років поспіль у гості до київських політехніків заїжджає Антон Кротов – мандрівник і письменник, засновник і президент московської Академії вільних подорожей (АВП), автор 36 книг про туризм та подорожі (www.anton-krotov.ru http://a-krotov.livejournal.com). Чергова зустріч відбулася 12 жовтня в спорткомплексі КПІ. Бажаючих послухати мандрівника зібралось набагато більше, аніж могла вмістити потокова аудиторія, тож сиділи на сходах, стояли під стінами. Антон майже 20 років мандрує країнами Азії та Африки. Його книги – путівники, подорожні замітки, розповіді про різні країни – вийшли десятками видань (1995-2010) і відкрили сотням тисяч читачів доброту, багатогранність та щедрість різних країн. Свої розповіді він ілюструє численними фото та місцевими артефактами.

Антон Кротов

Гість нещодавно повернувся з Нової Гвінеї, тож розповідав переважно про її мешканців. Папуаси Нової Гвінеї – це народ, який за 60 років пройшов шлях від первіснообщинного ладу до капіталістичного. Аборигени збирають какао-боби, кокоси, каучук та здають на приймальні пункти. Вірять в Ісуса Христа. Доброзичливі й гостинні. Білу людину вважають священною. Як правило, "білий містер" не працює, не помирає, вживає смачну їжу, може подарувати яку-небудь дрібничку (втім, і самі не гребують "позичити" у містера що-небудь екзотичне – зарядний пристрій для мобільного, банку "коли" тощо). Вважають своїм обов'язком супроводжувати білу людину завжди і скрізь (за 1,5 місяці мандрівки східним узбережжям Антону жодного разу не дозволили ночувати в наметі – тільки в хижі: покотом з господарем, його домоцадцями та тваринами). Не визнають доріг, прокладених поміж горами, звично користуються стежками вгору-вниз, витривалі в дорозі. Не мають грошей. Виручені копійки витрачають на ношений одяг, сіль, сірники тощо. Їжа переважно рослинна. Заняття в школі щодня розпочинають з молитви, потім виконується гімн країни й гімн школи. Навчаються спрощеною англійською (пінджин), чи не в кожній місцевості розмовляють власною мовою (діалектом), власної писемності не мають.

А.Кротов також організатор унікального проекту "Дім для всіх". Щороку винаймається будинок чи квартира в цікавому місті, де можуть зупинитися, безкоштовно пожити чи отримати консультацію будь-які мандрівники. У попередніх проєктах (Іркутськ-2006, Ош-2007, Каїр-2008, Владивосток-2009, Архангельськ-2010, Душанбе-2010) взяли участь сотні мандрівників з 25 країн світу. Майбутня дислокація для учасників проєкту: 15.03.12-15.05.12 – Стамбул (Туреччина); 01.07.12-30.09.12 – Красноярськ (РФ); 10.10.12-10.12.12 – Куньмін (Південний Китай); 20.12.12-20.02.13 – Гватемала-сіті (Латинська Америка).

Новий рік мандрівники АВП святкуватимуть (як завжди – з соком та фруктами) у поїзді Харків – Київ – Львів – Ужгород (31.12.11-01.01.12). До речі, 2004-й вони зустрічали в поїзді Москва – Ухта, 2005-й – в поїзді Москва – Владивосток, 2006-й – в поїзді Москва – Тобольськ, 2007-й – в підмосковному лісі, 2008 – на острові поблизу Паттаї, 2009-й – під прицілом автоматників у єгипетській пустині, 2010 – в хижі на о. Бревенник поблизу Архангельська, 2011 – на Шрі-Ланці. Запрошуються всі бажаючі: знайомства, спілкування, ялинка, подарунки та веселощі організатори обіцяють, а ще – обговорення минулих та майбутніх мандрівок і проєктів АВП.

На завершення зустрічі гість поділився своїми роздумами: "Свобода для мене – це відображення світу бажань у реальному світі. Світ відкритий: немає поганих країн чи поганих народів. Якщо хочете щось зробити, не відкладайте більше, ніж на рік. Починайте з недалеких мандрівок, набувайте досвіду, знаходьте однодумців та об'єднуйтеся з ними. Як ми ставимося до оточуючих, так і вони ставляться до нас. Намагайтеся принести більше користі й добра, покращити довкілля. Земля у нас спільна, будьмо до неї уважними".

У розмові з кореспондентом "КП" один з учасників зустрічі зауважив: "Повертаючись з далеких мандрів, ми по-іншому сприймаємо оточуючих, намагаємося уважніше ставитися до них та бути гідними побратимиами у всесвітній людській родині". Тож будьмо гідними та небайдужими.

Н.Вдовенко
Фото О.Іщенко

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
"КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ"

ОГОЛОШУЄ КОНКУРС
на номінації "Викладач-дослідник 2011" та
"Молодий викладач-дослідник 2011"

Термін подання документів – до 5 листопада 2011 р.

З Положенням про проведення конкурсу та Анкетною (з роз'ясненням заповнення анкеті з додатком та методикою визначення показників у пошуковій системі Google Scholar), що подається на конкурс, можна ознайомитися в деканатах факультетів та інститутів, у заступників з наукової роботи підрозділів, в організаційному відділі НДЧ (корп.1, к.138), на сайті університету <http://document.kpi.ua/>. (Наказ №2-224 від 05.10.2011 р.)

Телефон для довідок: 454-92-00. E-mail: o.savitch@kpi.ua

До уваги шанувальників рідного слова!

Кафедра української мови, літератури та культури факультету лінгвістики запрошує взяти участь у предметній олімпіаді, яка відбудеться 9 листопада 2011 р. о 16.00 в ауд.115 (7 корп.).

До Дня української писемності та мови оголошуємо конкурс молодих поетів та прозаїків на кращий твір малої форми. Роботи подавати на адресу: opowak@rambler.ru до 7.11.2011 р.

За довідками звертатися: ауд. 324 (7 корп.) або за тел. 406-82-04.

«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК»

газета Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут»

<http://www.kpi.ua/kp>

✉ 03056, Київ-56
проспект Перемоги, 37
корпус № 1, кімната № 221
gazeta@kpi.ua
гол. ред. 406-85-95; ред. 454-99-29

Головний редактор
В.В.ЯНКОВИЙ

Провідний редактор
В.М.ІГНАТОВИЧ

Провідний редактор
Н.Є.ЛІБЕРТ

Дизайн та комп'ютерна верстка

І.Й.БАКУН
Л.М.КОТОВСЬКА

Комп'ютерний набір
О.В.НЕСТЕРЕНКО

Коректор
О.А.КІЛІХЕВИЧ

Регістраційне свідоцтво Кі-130
від 21. 11. 1995 р.

Друкарня ТОВ «АТОПОЛ-іню»,
м. Київ, бульвар Лепсе, 4
Тираж 2000

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори.
Позиція редакції не завжди збігається з авторською.